

Sygn. akt III AUa 737/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Pasek SO del. do SA Elżbieta Wojtczuk
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2018 r. w Lublinie

sprawy B. L. i W. L.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o stwierdzenie nieważności decyzji w przedmiocie podlegania i warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 14 czerwca 2017 r. sygn. akt VIII U 3068/16

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz B. L. i W. L. kwotę po 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Elżbieta Wojtczuk Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 737/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2016 r. znak (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził nieważność decyzji:

- z dnia 14 czerwca 2007 r. znak (...)o zmianie warunków opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą – dotyczącej

stwierdzenia obowiązku opłacania kwartalnej składki na ubezpieczenie społeczne rolników w podwójnej wysokości przez W. L.;

- z dnia 14 czerwca 2007 r. znak (...)o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób, które zaprzestały prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej;

- z dnia 14 czerwca 2007 r. znak (...)o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą – dotyczącą stwierdzenia spełniania przez W. L. warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że W. L. podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy od 1 listopada 1999 r. i podejmując ponownie działalność gospodarczą od dnia 4 września 2000 r. nie spełniał warunków art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym od 1 maja 2004 r., ponieważ nie podlegał nieprzerwanie co najmniej 1 rok temu ubezpieczeniu przed podjęciem pozarolniczej działalności gospodarczej i nie ujawniając wcześniej tego faktu wprowadził w błąd organ rentowy.

Kolejną decyzją z dnia 30 maja 2016 r. znak (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego W. L. od 1 października 2010 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek z tę osobę. W uzasadnieniu podniósł, że rozpoczynając działalność gospodarczą od 4 września 2000 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników przez 10 miesięcy i 3 dni.

Następną decyzją z dnia 30 maja 2016 r., znak(...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników dla W. L. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego od 1 października 2004 roku do 30 czerwca 2007 r. Stwierdził obowiązek solidarnego opłacania składek przez W. L. i B. L. za okres podany w decyzji oraz to, że składki zostały opłacone w całości.

Odwołanie od decyzji z dnia 14 czerwca 2007 r. znak(...)złożyła B. L., natomiast od decyzji z dnia 14 czerwca 2007 r. znak (...) i z dnia 14 czerwca 2007 r. znak (...)złożyli B. L. i W. L., w którym wniosli: o uchylenie decyzji z dnia 14 czerwca 2007 r. i umorzenie postępowań.

W odpowiedzi na odwołania Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia wniósł o oddalenie odwołań, podnosząc jak w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji.

Na rozprawie w dniu 6 czerwca 2017 r. pełnomocnik pozwanych wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji przez stwierdzenie braku podstaw do stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 30 maja 2016 r. znak: (...), (...), (...)oraz o zmianę kolejnych dwóch zaskarżonych decyzji i przywrócenie W. L. do ubezpieczenia społecznego rolników.

Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie w pkt. I zmienił zaskarżoną decyzję z 30 maja 2016 r. znak (...)dotyczącą stwierdzenia nieważności decyzji w ten sposób, że nie stwierdził nieważności decyzji:

- znak (...)z dnia 14 czerwca 2007 r. w przedmiocie zmiany warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą;

- znak(...)z dnia 14 czerwca 2007 r. w przedmiocie zmiany warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób, które zaprzestały prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej;

- znak (...)z dnia 14 czerwca 2007 r. w przedmiocie zmiany warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób rozpoczynających wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej.

W pkt. II zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 maja 2016 r. znak(...)dotyczącą ustania ubezpieczenia społecznego rolników w ten sposób, że ustalił podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz ubezpieczenie emerytalno - rentowe dla W. L. od 1 października 2000 r.

W pkt. III zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 maja 2016 r. znak (...)dotyczącą stwierdzenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników ten sposób, że ustalił podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz ubezpieczenie emerytalno - rentowe dla W. L. od 1 października 2004 r.

W pkt. IV zasądził od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz B. L. i W. L. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących podstawach faktycznych i rozważaniach prawnych.

B. L. urodziła się (...), natomiast W. L. urodził się (...) Na mocy aktu notarialnego umowy darowizny z dnia 19 marca 1992 r. B. L. stała się właścicielką nieruchomości rolnych o powierzchni (...)położonych w K. S. Gminy N.. Po nabyciu wspólnie przez małżonków L. kolejnych nieruchomości w sierpniu 1999 r. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni (...) fizycznych ((...) przeliczeniowych). W dniu 2 marca 2000 r. B. L. i W. L. dokonali zgłoszenia do ubezpieczenia w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w L.. Jednocześnie z dokumentami potwierdzającymi własność gospodarstwa rolnego B. L.dołączyła świadectwo pracy z Zakładów (...) w L., z którego wynikało, że była zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy od 4 listopada 1985 r. do 31 maja 1998 r. oraz 2 zaświadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. o ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od 3 stycznia 1998 r. do 30 kwietnia 1999 r. W. L. dołączył świadectwo pracy z Zakładów (...) w L., z którego wynikało, że był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 czerwca 1996 r. do 2 stycznia 1998 r. oraz 2 zaświadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. o ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od 6 lipca 1998 r. do 31 października 1999 r.

Decyzją z dnia 3 marca 2000 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składki na ubezpieczenia: wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe przez B. L. w okresach od 1 czerwca 1993 r. do 31 marca 1998 r. (od II kk. 1993 r.) i od 1 maja 1999 r. (od II kw. 1999 r.) oraz przez W. L. od 3 stycznia 1998 r. do 30 września 1998 r. (od I kw. 1998 r.) i od 1 listopada 1999 r. (od IV kw. 1999 r.).

W dniu 11 maja 2001 r. W. L. zwrócił się do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o wydanie zaświadczenia stwierdzającego okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w celu przedłożenia „w ZUS w L. działalność gospodarcza”. Następnie 6 czerwca 2007 r. złożył do Kasy oświadczenie, że rozpoczął od 17 kwietnia 2007 r., a faktycznie od 2 czerwca 2007 r. prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej w zakresie skupu i sprzedaży żywych zwierząt. Jednocześnie wniósł o przywrócenie terminu na złożenie oświadczenia o chęci kontynuowania ubezpieczenia rolniczego podając, że w latach 2001-2003 prowadził działalność gospodarczą i zobowiązał się dostarczyć zaświadczenie na tę okoliczność. Dołączył zaświadczenie, z którego wynikało, że do prowadzonej ewidencji działalności przez Wójta Gminy N. dokonano w dniu 11 kwietnia 2007 r. wpisu działalności gospodarczej W. L. z datą rozpoczęcia 17 kwietnia 2007 r. Z uwagi na stan zdrowia, udokumentowany zaświadczeniem lekarskim, W. L. w dniu 11 czerwca 2007 r. złożył decyzję Wójta Gminy N. z 7 października 2004 r. o skreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej z dniem 30 września 2004 r. wpisu dokonanego w dniu 31 sierpnia 2001 r. pod numerem (...), dotyczącego działalności w zakresie skupu i sprzedaży żywca, zgłoszonej przez W. L.. W uzasadnieniu podano, że skreślenie nastąpiło na wniosek przedsiębiorcy zawiadamiający o zaprzestaniu prowadzenia działalności.

Decyzją z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie warunków opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

stwierdził obowiązek opłacania kwartalnej składki na ubezpieczenie społeczne rolników w podwójnej wysokości począwszy od II kwartału 2004 r.

Decyzją z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób które zaprzestały prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził, że w związku z zaprzestaniem z dniem 30 września 2004 r. prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i wobec dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, z końcem III kwartału ustaje obowiązek opłacania składki kwartalnej w podwójnej wysokości przez W. L.. Jednocześnie postanowieniem z tej samej daty przywrócono W. L. termin do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników do dnia 6 czerwca 2007 r.

Następnie decyzją z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób rozpoczynających wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził spełnianie przez W. L. warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania kwartalnej składki na ubezpieczenie społeczne rolników w podwójnej wysokości począwszy od II kwartału 2007 r.

W dniu 15 maja 2009 r. W. L. złożył ponadto do Kasy odpis wniosku o zmianę wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Ponadto wnioskodawca składał każdego roku zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o wysokości należnego podatku z tytułu działalności gospodarczej.

W dniu 21 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zwrócił się do Kasy o udzielenie informacji czy W. L. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Po udzieleniu informacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. nadesłał kolejne pismo do Kasy, z którego wynikało, że na podstawie informacji zawartych w zbiorze ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy N. ustalono, że W. L. posiada uprawnienia do prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 3 lipca 1998 roku do 30 września 2004 roku oraz od 17 kwietnia 2007 roku. Za lata 1999-2002 oraz 2007-2014 wykazał przychód/dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej. Ponadto był podatnikiem podatku VAT w okresie od 4 września 2000 roku do 30 września 2004 roku oraz od 19 kwietnia 2007 r. do nadal, w których to okresach wykazywał obroty z tytułu działalności gospodarczej w miesiącach: od października 2000 r. do listopada 2001 r., za styczeń 2002 r., , od kwietnia 2007 r. do listopada 2007 r. od stycznia 2008 r. do listopada 2015 r.

Naczelnik(...)Urzędu Skarbowego w L. w odpowiedzi na pismo Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego poinformował, że zeznania podatkowe W. L.(...)za 1998 rok w okresie od lipca do listopada wykazują przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej, również za 1999 r. za okres lutego, marca, maja i lipca. Do pisma zostały dołączone deklaracje za powyższy okres oraz za okres od 2000 r. do 2004 r. Wynika z nich, że W. L. za 2000 rok wykazał przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej za 2001, 2002, 2003 i 2004 rok wspólnie rozliczając się z B. L. również wykazywali przychód z działalności gospodarczej. Faktycznie w 2003 i 2004 r. W. L. nie osiągał przychodów/dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Osiągane w tym okresie przychody dotyczyły pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej przez B. L.. W dniu 30 czerwca 2016 r. W. L. złożył wniosek o wykreślenie go z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w związku z zaprzestaniem tej działalności z powyższym dniem. Do wniosku dołączył dokument potwierdzający wykreślenie go z ewidencji.

Kolejną decyzją z 28 lipca 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek przez W. L. od 1 lipca 2016 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej przed organem rentowym oraz przedłożonych przez pełnomocnika wnioskodawców zaświadczeń.

Dokumentacja ta została obdarzona przez Sąd wiarą w całości. Nie budziła zastrzeżeń co do formy i treści. Strony także nie kwestionowały jej wiarygodności. Sąd uznał za wiarygodne także zeznania wnioskodawców ponieważ znajdują

potwierdzenie w dokumentach. Fakt zaprzestania prowadzenia przez wnioskodawcę W. L. działalności gospodarczej w 2003 i 2004 r. znajduje potwierdzenie w zaświadczeniu (...) Urzędu Skarbowego w L. i piśmie Zakładu Ubezpieczeń, z którego wynika, że w tym okresie nie wykazywał obrotów z działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołania zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277 j.t.), w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym sporem, ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, jeżeli ten rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Stosownie do treści art. 5a ustawy, w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 maja 2004 r., rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 powołanej ustawy, w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przepis art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2016.963 j.t.) zawiera regulację dotyczącą ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo lub zobowiązanie (ust. 1), a także regulację dotyczącą uchylania, zmiany lub unieważniania ostatecznych decyzji w drodze wznowienia postępowania na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego (ust. 2). Przepis art. 83a został wprowadzony ustawą z dnia 18 grudnia 2002 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2002 roku, Nr 241, poz. 2074) i obowiązuje od 1 stycznia 2003 r.

Zgodnie z art. 156 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która: 1/ wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości; 2/ wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa; 3/ dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną; 4/ została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie; 5/ była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały; 6/ w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą; 7/ zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.

Odnosząc powyższe do stanu faktycznego zaistniałego w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, że w stosunku do wnioskodawcy W. L. decyzją z dnia 3 marca 2000 r. stwierdzono podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników od 3 stycznia 1998 r. do 30 września 1998 r. i od 1 listopada 1999 r. Wnioskodawca nie spełniał jednak ustawowych warunków do podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, bowiem w okresie od 6 lipca 1998 r. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie wpisu do ewidencji nr (...) dokonanego na podstawie zaświadczenia, wydanego przez Wójta Gminy N. i kontynuował ją do końca 2002 r. Działalność ta została wykreślona 30 września 2004 r., chociaż wnioskodawca faktycznie zakończył jej prowadzenie w 2002 r. A zatem w okresie od 3 stycznia 1998 r., jak i od 1 listopada 1999 r. nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu rolniczemu przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy ocenił jako niewiarygodne twierdzenie organu rentowego, że wnioskodawca świadomie wprowadził go w błąd, nie ujawniając informacji w czasie zgłoszenia się do ubezpieczeń społecznych w dniu 2 marca 2000 r., że prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Wnioskodawca przedstawił organowi rentowemu

na jego żądanie zaświadczenia o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i obowiązkiem tego organu było zweryfikowanie, czy spełnia warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej, bo brak jest dowodów, że z chwilą wyrejestrowania się z ubezpieczeń w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zaprzestał tej działalności. Takim dokumentem powinno być zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, który ustanawia domniemanie prowadzenia działalności i którego nie zażądano. Brak też jest w aktach sprawy dowodów, że czyniono w tej kwestii ustalenia lub pouczano wnioskodawcę o wpływie tych okoliczności na podleganie ubezpieczeniom społecznym rolników. Pouczenie ogólne zawarte było dopiero w decyzji o stwierdzeniu podlegania ubezpieczeniom społecznym. O tym, że W. L. nie ukrywał tego faktu świadczy również jego pismo z dnia 11 maja 2001 r. Wtedy również, jak i w 2007 r. nie dokonano ponownego sprawdzenia warunków podlegania ubezpieczeniu rolniczemu pomimo posiadania tych informacji.

Skutkiem zaskarżonych decyzji jest stwierdzenie ustania ubezpieczenia społecznego rolników dla wnioskodawcy od 1 października 2000 r. do 30 września 2004 r. oraz od 1 lipca 2007 r. Ich wydanie nastąpiło dopiero wskutek uzyskania w dniu 9 lutego 2016 r. przez pozwanego informacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. o prowadzeniu przez wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej. Dopiero wówczas pozwany organ rentowy dostrzegł wadliwość swoich 3 decyzji z 14 czerwca 2007 r. Zdaniem Sądu Okręgowego należało uznać tę dotkliwą dla wnioskodawcy sankcję za niezgodną z prawem. Sąd Okręgowy przywołał treść uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie I UK 117/14. Sąd Najwyższy odwołał się w nim z kolei do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, zwanej także zasadą lojalności państwa względem obywateli, ściśle wiążącą się z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Nie kwestionując co do zasady potrzeby weryfikacji prawomocnych decyzji rentowych, Trybunał uznawał, że nie może być tak, iż organ, po upływie kilku czy kilkunastu lat (a nawet dwudziestu), w reakcji na stwierdzone nieprawidłowości w procesie ustalania prawa do świadczeń uzyskuje „doraźny instrument” umożliwiający weryfikację warunków ubezpieczenia. „Pułapka prawna” polega na tym, że obywatel, opierając się na dokonanej przez organ władzy publicznej ocenie przesłanek nabycia prawa i działając w zaufaniu do dokonanej oceny, podejmuje istotne decyzje życiowe, a następnie - gdy okaże się, że decyzje organu były błędne - ponosi wszelkie konsekwencje tych błędów. Dzieje się tak również wtedy, gdy obywatel swym zachowaniem w żadnej mierze nie przyczynił się do sformułowania błędnych ocen, a wręcz przeciwnie - dochowując należytej staranności podejmował działania w zaufaniu do organu i wydawanych przez niego decyzji. Zdaniem Sądu Najwyższego, w odniesieniu do praw majątkowych szczególnego znaczenia nabiera zasada dobrej administracji, zgodnie z którą władze publiczne powinny działać z najwyższą sumiennością, zwłaszcza gdy przedmiotem jest bardzo istotne z punktu widzenia jednostki zabezpieczenie społeczne. Jeśli naruszenie prawa wystąpiło bez świadomego udziału uprawnionego, te same organy winny inaczej ocenić proporcjonalność naruszenia. Wymaganie przez ustawodawcę wypełniania obowiązków przez dużo słabszą stronę ubezpieczeniowego stosunku prawnego powinno rodzić zwiększone, a co najmniej takie same obowiązki organów rentowych.

Od daty stwierdzenia podlegania przez W. L. ubezpieczeniu rolniczemu, tj. od dnia 3 marca 2000 r. do wydania decyzji przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego 30 maja 2016 r. minęło ponad 16 lat. W tym czasie wnioskodawca stale opłacał składki na ubezpieczenie rolnicze, prowadząc działalność rolniczą w dobrej wierze i pozostając w przekonaniu, że nadal podlega ubezpieczeniu w KRUS. W związku z powyższym nie powinien ponosić dotkliwych konsekwencji w postaci wyłączenia go z ubezpieczenia społecznego rolników za tak odległy okres wstecz.

Wnioskodawca, jak wynikało z ustaleń w tym postępowaniu, nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej od 2003 r., tym samym rozpoczynając ponownie pozarolniczą działalność gospodarczą od 17 kwietnia 2007 r. i składając Kasie oświadczenie o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego spełnił warunki do podlegania nadal ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej w świetle art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników podlegał bowiem ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata.

W tych okolicznościach nieuzasadnione było stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 14 czerwca 2007 r., na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. w związku z art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2016.963 j.t.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Lublinie na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804).

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy. Zarzucił naruszenie art. 5a (obowiązującego do 1 maja 2005 r. i od 2 maja 2005 r.) oraz art. 52 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 83a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2006 r. , poz. 963 ze zm.) oraz art. 156 § 1 pkt 2 ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (dz. U. z 2017 r., poz. 1257).

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że W. L. wznawiając prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej z dniem 4 września 2000 r. nie powiadomił o tym fakcie organu rentowego. Wznawiając działalność gospodarczą z dniem 4 września 2000 r. nie legitymował się rocznym okresem podlegania ubezpieczeniu rolniczemu bezpośrednio przed jej rozpoczęciem podlegając temu ubezpieczeniu tylko 10 miesięcy i 3 dni. Natomiast wznawiając z dniem 17 kwietnia 2007 r. działalność gospodarczą nie legitymował się 3 letnim okresem nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy bezpośrednio przed rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej. Wobec powyższego organ rentowy zasadnie uznał, że decyzje z dnia 14 czerwca 2007 r. zostały wydane z rażącym naruszeniem prawa i były wadliwe od samego początku. Organ rentowy był zatem uprawniony do wydania zaskarżonej decyzji wobec nieważności decyzji z dnia 14 czerwca 2007 r. w trybie art. 156§ 1 pkt 2 k.p.a. W świetle art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 83a ustawy systemowej możliwe jest ponowne ustalenie prawa lub zobowiązania w przypadku gdy po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Przepis art. 83 a nie określa w tym zakresie granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego decyzją organu rentowego, co oznacza, że może ona być wydana w każdym czasie, jeżeli zostaną spełnione przesłanki wykazane w tym przepisie. W konsekwencji organ rentowy z dniem 9 lutego 2016 r., będąc w posiadaniu informacji z O/ZUS o wznowieniu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez W. L. od dnia 4 września 2000 r., zasadnie stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 1 października 2000r. oraz o wznowieniu działalności od dnia 17 kwietnia 2007 r. i stwierdził nieważność trzech decyzji wydanych w dniu 14 czerwca 2007 r.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawcy B. L. i W. L., reprezentowani przez fachowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wnosili o oddalenie apelacji i zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawców kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne, jak i wywody prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

W niniejszej sprawie skarżący organ zarzucił wyłącznie naruszenie przepisów prawa materialnego oraz zarzut naruszenia art. 156 § 1 k.p.a.

Naruszenie prawa materialnego może nastąpić bądź poprzez jego błędną wykładnię - czyli poprzez mylne rozumienie treści określonej normy prawnej, albo poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, czyli poprzez błędne uznanie, iż do danego ustalonego stanu faktycznego ma zastosowanie dany przepis prawa materialnego, albo też odwrotnie, tzn. przepis, który winien mieć zastosowanie w danym stanie faktycznym - nie został zastosowany (por. postanowienie SN z 15 października 2001 r. I CKN 102/99; wyrok SN z 5 października 2000 r. II CKN 300/00; postanowienie z 28 maja 1999 r., I CKN 267/99 Prok. i Pr. 1999/11-12/34; wyrok SN z 19 stycznia 1998 r., I CKN 424/97 OSNC 1998/9/136). W uzasadnieniu apelacji skarżący podnosił, że W. L. wznawiając prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej z dniem 4 września 2000 r. nie powiadomił o tym fakcie organu rentowego. Tymczasem Sąd I instancji poczynił ustalenia przeciwne (tj. że wnioskodawca zawarł taką informację m. in. w piśmie do organu rentowego w dniu 11 maja 2001 r.), natomiast skarżący nie sformułował w złożonej apelacji zarzutu wadliwości ustalenia stanu faktycznego. Powyższe uniemożliwia skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, o jakich mowa w apelacji. Jeżeli bowiem apelacja kwestionuje ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny, skarżący odnosi go do stanu faktycznego, który sama postuluje w apelacji, a nie do stanu faktycznego stanowiącego podstawę orzeczenia Sądu.

Kwestią najistotniejszą w sprawie było, czy organ rentowy zasadnie zaskarżonymi decyzjami z 30 maja 2016 r. stwierdził nieważności swoich decyzji z 14 czerwca 2007 r.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, że działanie takie było nieuprawnione w sytuacji, gdy organ dysponując na wiele lat wcześniej niezbędnymi informacjami umożliwiającymi stwierdzenie niespełnienia przesłanek do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników, takiej weryfikacji nie dokonał. Natomiast po upływie kilkunastu lat wobec stwierdzonych nieprawidłowości w procesie ustalania prawa do świadczeń organ zweryfikował swoje stanowisko poprzez stwierdzenie nieważności wydanych w przeszłości decyzji (art. 156 k.p.a.).

Obywatel, opierając się na dokonanej przez organ władzy publicznej ocenie przesłanek nabycia prawa i działając w zaufaniu do dokonanej oceny, podejmuje istotne decyzje życiowe. Podzielić należy pogląd Sądu Najwyższego, że nie może być tak, że obywatel ponosi wszelkie konsekwencje błędnych decyzji organu, zwłaszcza gdy swym zachowaniem w żadnej mierze nie przyczynił się do sformułowania błędnych ocen, a wręcz przeciwnie - dochowując należytej staranności podejmował działania w zaufaniu do organu i wydawanych przez niego decyzji. Wymaganie przez ustawodawcę wypełniania obowiązków przez dużo słabszą stronę ubezpieczeniowego stosunku prawnego powinno rodzić zwiększone, a co najmniej takie same obowiązki organów rentowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 listopada 2014 r., sygn. I UK 117/14).

Od momentu stwierdzenia podlegania przez W. L. ubezpieczeniu rolniczemu, tj. od dnia 3 marca 2000 r., do wydania zaskarżonych decyzji minęło ponad 16 lat. W tym czasie wnioskodawca stale opłacał składki na ubezpieczenie rolnicze, prowadząc działalność rolniczą w dobrej wierze i pozostając w przekonaniu, że nadal podlega ubezpieczeniu w KRUS. Natomiast organ rentowy miał możliwość wnikliwej oceny sytuacji prawnej ubezpieczonego na wiele lat przed wydaniem zaskarżonych decyzji. W związku z powyższym W. L. nie powinien ponosić dotkliwych konsekwencji w postaci wyłączenia go z ubezpieczenia społecznego rolników za tak odległy okres.

Co więcej, wnioskodawca rozpoczynając ponownie pozarolniczą działalność gospodarczą od 17 kwietnia 2007 r. i składając Kasie oświadczenie o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego spełnił warunki do podlegania nadal ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej w świetle art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników podlegał ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata.

Zaskarżony wyrok oddalający odwołanie jest zatem prawidłowy i musi się ostać, apelacja nie zawiera zaś żadnej argumentacji przemawiającej za uwzględnieniem wniesionego środka zaskarżenia.

Mając powyższe na względzie oraz na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Dz.U.2018.265 j.t.).